AZ EURÓPAI KÖZPONTI BANK (EU) 2020/1554 IRÁNYMUTATÁSA

(2020. október 14.)

az EKB/2011/23 iránymutatásnak az Európai Központi Bank részére történő, a külső statisztikák minőségére vonatkozó adatszolgáltatás gyakorisága tekintetében való módosításáról (EKB/2020/52)

AZ EURÓPAI KÖZPONTI BANK KORMÁNYZÓTANÁCSA,

tekintettel az Európai Unió működéséről szóló szerződésre,

tekintettel a Központi Bankok Európai Rendszere és az Európai Központi Bank Alapokmányára és különösen annak 3.1., 3.3., 5.1., 12.1., 14.3. cikkére és 16. cikkére,

tekintettel az Európai Központi Bank által végzett statisztikai adatgyűjtésről szóló, 1998. november 23-i 2533/98/EK tanácsi rendeletre ([1]), és különösen annak 4. cikkére,

mivel:

(1) A külső statisztikák területén az adatok minőségének értékelésére az Európai Központi Bank (EKB) statisztikai minőségi keretrendszerével összhangban kerül sor, és annak része az Igazgatóság által az EKB Kormányzótanácsa részére rendszeresen benyújtott jelentés. Az adatminőség ellenőrzése rendkívül fontos és azt megfelelő időben kell elvégezni.

(2) Ugyanakkor létre kell hozni a megfelelő egyensúlyt az ellenőrzés szükségessége és a vonatkozó információ Kormányzótanács részére való benyújtásának gyakorisága között. Ezért aktualizálni kell azt a gyakoriságot, amellyel az Igazgatóság jelentést tesz a Kormányzótanácsnak a külső statisztikák minőségéről. A minőségelemzés lehetővé tétele érdekében ezen iránymutatás elfogadását követően az Igazgatóság 2022 végéig nyújtja be a Kormányzótanácsnak az első minőségjelentést.

(3) A külső statisztikák gyűjtésének és összeállításának alapját képező fogalmak stabilak és megfelelően rögzítésre kerültek a Nemzetközi Valutaalap „Balance of Payments and International Investment Position Manual" (fizetési mérleg és nemzetközi befektetési pozíció kézikönyv) hatodik kiadásában (BPM6) ([2]). Ezeket a fogalmakat azonban gyakran kell egyértelműsíteni, és némelyik különösen fontos az euroövezeti aggregátumok pontos összeállítása tekintetében. Ezért aktualizálni kell a 2012/120/EU európai központi banki iránymutatás (EKB/2011/23) ([3]) III. mellékletében szereplő pénzügyi mérleg és nemzetközi befektetési pozíció fogalmait.

(4) Komoly adatminőségi problémák azonosítása esetén megfelelő lehetővé tenni az Igazgatóság számára az általa szükségesnek tartott további jelentések Kormányzótanács részére történő benyújtását. Ugyanezen okból azt is megfelelő előírni, hogy az Igazgatóság 2022-től gyakorolhatja ezt a mérlegelési jogkörét.

(5) Az EKB statisztikai minőségi keretrendszerével összhangban megfelelő, hogy az ilyen jelentésekben szereplő meghatározott információkat a nyilvánosság számára hozzáférhetővé tegyék.

(6) 2021. március 1-jétől kezdődően az (EU) 2018/1151 európai központi banki iránymutatás (EKB/2018/19) ([4]) előírja, hogy az Igazgatóság évente jelentést tesz a Kormányzótanácsnak a külső statisztikák minőségéről. Az ellenőrzés szükségessége és a vonatkozó információ Kormányzótanács részére való benyújtásának gyakorisága közötti megfelelő egyensúly létrehozatala érdekében kétévente történő jelentéstételre kell növelni az EKB/2011/23 iránymutatásban meghatározott gyakoriságot. Az átláthatóság érdekében azonban kellő időt kell biztosítani az (EU) 2018/1151 iránymutatás szerinti éves jelentéstételi kötelezettség alkalmazása és az ezen iránymutatás szerinti új kétéves jelentéstételi kötelezettség alkalmazása között. Ezért a nemzeti központi bankoknak (NKB) és az Igazgatóságnak 2021. július 1-jétől kell megfelelniük ennek az iránymutatásnak.

([1]) HL L 318., 1998.11.27., 8. o.

([2]) Elérhető itt: https://www.imf.org/

([3]) Az Európai Központi Bank 2012/120/EU iránymutatása (2011. december 9.) az Európai Központi Bank külső statisztikák területén érvényesülő statisztikai adatszolgáltatási követelményeiről (EKB/2011/23) (HL L 65., 2012.3.3., 1. o.).

([4]) Az Európai Központi Bank (EU) 2018/1151 iránymutatása (2018. augusztus 2.) az Európai Központi Bank külső statisztikák területén érvényesülő statisztikai adatszolgáltatási követelményeiről szóló EKB/2011/23 iránymutatás módosításáról (EKB/2018/19) (HL L 209., 2018.8.20., 2. o.).

(7) Ezért az EKB/2011/23 iránymutatást ennek megfelelően módosítani kell,

ELFOGADTA EZT AZ IRÁNYMUTATÁST:

1. cikk

Módosítások

Az EKB/2011/23 iránymutatás a következőképpen módosul:

1. A 6. cikk (1) bekezdése helyébe a következő szöveg lép:

„(1) Az EKB V. mellékletben megállapított ellenőrzési feladatainak sérelme nélkül, az NKB-k adott esetben más illetékes hatóságokkal a 4. cikkben említett módon együttműködve biztosítják az EKB rendelkezésére bocsátott statisztikai adatok minőségének ellenőrzését és értékelését. Az EKB ezeket az adatokat hasonló módon, megfelelő időben értékeli.

Az EKB Igazgatósága kétévente jelentést tesz az EKB Kormányzótanácsának az EKB rendelkezésére bocsátott külső statisztikák minőségéről. Ezt a jelentést az Igazgatóság a vonatkozó kétéves időszakot követő év végéig nyújtja be a Kormányzótanácshoz. Az első kétéves jelentést 2022 végéig kell benyújtani. Az Igazgatóság a jelentést vagy annak kivonatát a nyilvánosság számára hozzáférhetővé teheti.”

2. A 6. cikk a következő (5) bekezdéssel egészül ki:

„(5) 2022. január 1-jétől kezdődően, amennyiben az Igazgatóság komoly adatminőségi problémákat fedez fel, szükség szerint további jelentéseket bocsáthat a Kormányzótanács rendelkezésére.”

3. A III. melléklet ezen iránymutatás mellékletének megfelelően módosul.

2. cikk

Hatálybalépés és végrehajtás

(1) Ez az iránymutatás az azon tagállamok nemzeti központi bankjaival történő közlése napján lép hatályba, amelyek pénzneme az euro.

(2) Az eurorendszerbeli központi bankoknak 2021. július 1-jétől kell megfelelniük ennek az iránymutatásnak.

3. cikk

Címzettek

Ennek az iránymutatásnak címzettje az eurorendszer valamennyi központi bankja.

Kelt Frankfurt am Mainban, 2020. október 14-én.

az EKB Kormányzótanácsa részéről
az EKB elnöke
Christine LAGARDE

MELLÉKLET

Az EKB/2011/23 iránymutatás III. melléklete 1. szakaszának „C. *Pénzügyi mérleg és nemzetközi befektetési pozíció*” alszakasza helyébe a következő szöveg lép:

„C. *Pénzügyi mérleg és nemzetközi befektetési pozíció*

Általánosságban a pénzügyi mérleg mutatja ki azokat a tranzakciókat, melyek rezidens és nem rezidens intézményi egységek között jöttek létre és pénzügyi eszközöket és kötelezettségeket érintettek. Az euroövezeti aggregátumok helyes összeállításának biztosítása érdekében azonban a nem rezidensek által kibocsátott pénzügyi instrumentumok rezidens intézményi egysége és a rezidensek által kibocsátott pénzügyi instrumentumok nem rezidens intézményi egysége közötti cseréket pénzügyi tranzakcióként kell kimutatni, azaz szigorúan követni kell az adós/hitelező megközelítést.

A pénzügyi mérlegben a tranzakciók nettósítva szerepelnek: a pénzügyi eszközök nettó beszerzése megfelel az eszközbeszerzés és az eszközállomány-csökkenés különbségének.

A nemzetközi befektetési pozíció a negyedév végén a gazdaság rezidenseinek azon pénzügyi eszközeinek értékét mutatja, melyek nem rezidensek irányában fennálló követelések, valamint valamely gazdaság rezidenseinek nem rezidensek irányában fennálló követeléseit, továbbá a tartalékeszközként tartott aranyrudakat. Az eszközök és kötelezettségek különbsége a nemzetközi befektetési pozícióban nettó pozíció, és a külföld irányában fennálló nettó követeléseket vagy nettó kötelezettségeket képviseli.

A nemzetközi befektetési pozíció időszakvégi értéke az előző időszakvégi pozíciókból, illetve azon egyéb változásokból ered, melyek oka nem a rezidensek és nem rezidensek közötti tranzakciók, melyek egyéb mennyiségi változásoknak és árfolyamok vagy árak változása miatti átértékeléseknek tudhatóak be.

A funkcionális megosztás szerint a határokon átnyúló pénzügyi tranzakciókat és pozíciókat közvetlen befektetés, portfólióbefektetés, (nem tartalékeszköz) pénzügyi származtatott eszközök és munkavállalói részvényopciók, egyéb befektetés és tartalékeszközök kategóriákba sorolják. A határokon átnyúló pénzügyi tranzakciókat és pozíciókat tovább bontják eszköztípus és intézményi szektor szerint.

A tranzakciók és pozíciók értékelésének alapját a piaci árak képezik. A névértéken történő értékelés használatos a nem átruházható eszközök, konkrétan a kölcsönök, betétek és más követelések/tartozások pozíciói tekintetében. Azonban az ezekkel az eszközökkel végrehajtott tranzakciók értékelése piaci áron történik. A tranzakciók piaci értéken történő értékelése és a pozíciók névértéken történő értékelése közötti következetlenség figyelembevételére az eladó az egyéb árváltozásból eredő átértékelést abban az időszakban mutatja ki, amelyben az eladásra sor kerül, a névérték és az ügyleti érték különbségeként, míg a vevő ellentétes előjelű összeget mutat ki egyéb árváltozásból eredő átértékelésként. Hasonlóan mutatják ki a közvetlen befektetési részesedések tranzakciói és pozíció tekintetében, melyek esetében a pozíciók a könyv szerinti értéket meghaladó saját pénzeszközöket tükrözik (lásd a következő szakaszt).

A fizetési mérleg pénzügyi mérlege és a nemzetközi befektetési pozíció tartalmaz ellentételezést az adott funkcionális kategóriákba besorolt instrumentumok felhalmozott jövedelme tekintetében.

6.1. Külföldi közvetlen tőkebefektetés

A közvetlen befektetés az egyik gazdaság olyan rezidenséhez kapcsolódik, amely ellenőrzéssel vagy jelentős mértékű befolyással rendelkezik egy másik gazdaság gazdaságban rezidens vállalkozás irányításában. A nemzetközi standardok (BPM6) szerint az egyik gazdaságban rezidens befektető által egy másik gazdaságban rezidens vállalkozásban a szavazati jogok legalább 10 %-ának közvetlen vagy közvetett tulajdona bizonyíték az ilyen kapcsolatra. E feltétel alapján közvetlen befektetési kapcsolat létezhet több kapcsolt vállalkozás között, függetlenül attól, hogy a kapcsolat egy láncot vagy láncok sorozatát foglalja magában. A kapcsolat kiterjedhet a közvetlen befektetési vállalkozás leányvállalataira, leányvállalatok leányvállalataira és kapcsolt vállalkozásaira. A közvetlen befektetés megvalósulását követően minden azt követő, a kapcsolt vállalkozások közötti pénzügyi tranzakciót/pozíciót a közvetlen befektetési tranzakciók/pozíciók között kell nyilvántartani.

A saját tőke tartalmazza a fióktelepekbe fektetett tőkét, valamint a leányvállalatokban és kapcsolt vállalatokban való részesedést. A visszaforgatott nyereség magában foglalja a közvetlen befektető részesedésének ellentételezését a leányvállalatok vagy kapcsolt vállalkozások nyereségének osztalékként fel nem osztott részéből, valamint a fióktelepek közvetlen befektetőnek át nem utalt, »befektetési jövedelemként« nyilvántartott nyereséget (lásd a 3.2.3. pontot).

A közvetlen befektetés részesedés és adósság további bontásra kerül a jogalanyok közötti kapcsolat típusa és a befektetés iránya szerint. A közvetlen befektetési kapcsolatoknak három típusa különböztethető meg:

a) A közvetlen befektetők közvetlen befektetési vállalkozásokba való befektetései. Ez a kategória tartalmazza a közvetlen befektetőnek annak saját közvetlen befektetési vállalkozásaiba történő befektetési tranzakcióit (és állományait) (tekintet nélkül arra, hogy az ellenőrzés vagy befolyás közvetlen vagy közvetett).

b) Fordított befektetés. Ez a kapcsolattípus tartalmazza a közvetlen befektetési vállalkozástól a közvetlen befektető felé irányuló befektetési tranzakciókat (és állományokat).

c) Kapcsolt vállalkozások között. Ide tartoznak az egymás feletti ellenőrzéssel vagy befolyással nem rendelkező azon vállalatok tranzakciói (és állományai), amelyek egyaránt azonos közvetlen befektető ellenőrzése vagy befolyása alatt állnak.

A közvetlen befektetési pozíció értékelését illetően a tőzsdén jegyzett részesedési állományok értékelése a piaci árak alapján történik. Ezzel szemben a tőzsdén nem jegyzett közvetlen befektetéssel érintett társaságok esetében a részesedések értékelése a könyv szerinti érték alapján történik, a következő könyvelési tételeket tartalmazó általános meghatározás használatával:

i. befizetett tőke (saját részvények nélkül és a névértéken felüli befizetéssel együtt);

ii. a tartalék minden fajtája (ideértve a beruházási támogatásokat, amennyiben a számviteli alapelvek azt a társaság tartalékának minősítik);

iii. nettó eredménytartalék veszteség nélkül (a folyó év eredményeivel együtt).

A tőzsdén nem jegyzett vállalatokban meglévő részesedések esetében a pénzügyi mérlegben kimutatott tranzakció eltérhet a nemzetközi befektetési pozícióban könyv szerinti értéken kimutatott saját pénzeszközöktől. Ezek az eltérések más árváltozások miatti átértékelésként kerülnek kimutatásra.

Bevált gyakorlatként ajánlott, hogy minden tagállam a legalább évente gyűjtendő közvetlen külföldi befektetési felmérés alapján kezdje meg a külföldi közvetlen részesedési állományra és a visszaforgatott nyereségre vonatkozó adatok gyűjtését (*).

(*) »Fel kell hagyni az alábbi, nem elfogadható gyakorlattal: i. az értékelési kritérium adatszolgáltatók általi megválaszthatósága (piaci érték vagy könyv szerinti érték); ii. az állományok összeállítására a folyamatos leltározás módszerének/a fizetésimérleg-állományok összesítésének használata.«

6.2. Portfólióbefektetés

A portfólióbefektetések körébe tartoznak a közvetlen befektetések vagy tartalékeszközök körébe nem tartozó, hitelviszonyt megtestesítő vagy részvényjellegű értékpapírok. A portfólióbefektetések körébe tartoznak a részvényjellegű értékpapírok, befektetési alapok befektetési jegyei és hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok, amennyiben azokat nem sorolták a közvetlen befektetések vagy tartalékeszközök körébe. A portfólióbefektetés köréből kizártak az olyan tranzakciók, mint a visszavásárlási megállapodások és az értékpapír-kölcsönzés. A portfólióbefektetési tranzakciókat piaci árakon értékelik. Tőzsdén nem jegyzett részvényekbe történő portfólióbefektetés esetében azonban a tranzakciók és pozíciók értékelésének eltérései előfordulhatnak, ugyanúgy, mint a tőzsdén nem jegyzett társaságokba történő közvetlen befektetés esetében. Az eltéréseket ilyen esetben is egyéb árváltozás miatti átértékelésként kell kimutatni.

A portfólióbefektetésekre vonatkozó adatgyűjtés általános megközelítését a VI. melléklet tartalmazza.

6.2.1. RÉSZVÉNYJELLEGŰ ÉRTÉKPAPÍROK

A részesedések körébe tartozik az összes olyan eszköz, amely megtestesíti egy vállalat vagy kvázi vállalat – valamennyi hitelezői igénye kielégítése utáni – maradványértékére való követeléseket. A hitelviszonnyal ellentétben a részesedés általában nem ad jogot a tulajdonosnak egy előre meghatározott vagy rögzített képlet szerint meghatározott összegre. A részvényjellegű értékpapírok körébe tartoznak a tőzsdén jegyzett részvények és a tőzsdén nem jegyzett részvények.

A tőzsdén jegyzett részvények olyan tulajdoni részesedést megtestesítő értékpapírok, amelyek árfolyamát elismert értékpapírtőzsdén vagy bármely más másodlagos piacon jegyzik. A tőzsdén nem jegyzett részvények olyan tulajdoni részesedést megtestesítő értékpapírok, amelyeket nem jegyeznek tőzsdén.

6.2.2. BEFEKTETÉSI JEGYEK

A befektetési jegyeket a befektetési alapok bocsátják ki. Vagyonkezelő alapok esetében ezeket egységnek nevezik. A befektetési alapok olyan kollektív befektetési vállalkozások, amelyeken keresztül a befektetők egyesítik forrásaikat pénzügyi és/vagy nem pénzügyi eszközökbe történő befektetéshez. A befektetési jegyeknek a pénzügyi közvetítésben sajátos szerepük van, egyfajta egyéb eszközökbe történő kollektív befektetésként, így azok a többi részvényjellegű részesedéstől megkülönböztetésre kerülnek. Ezenfelül jövedelmük kezelése is eltérő, mivel az újrabefektetett nyereséget imputálni kell.

6.2.3. HITELVISZONYT MEGTESTESÍTŐ ÉRTÉKPAPÍROK

A hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok az adósság bizonyítékaként szolgáló, átruházható instrumentumok. Ide tartoznak a váltók, kötvények, saját váltók, forgatható letéti jegyek, kereskedelmi papírok, záloglevelek, eszközfedezetű értékpapírok, pénzpiaci instrumentumok és más hasonló instrumentumok, amelyekkel szokásosan a pénzpiacokon kereskednek. A hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokban fennálló tranzakciók és pozíciók az eredeti lejárat szerint rövid és hosszú lejáratúként kerülnek felosztásra.

6.2.3.1. *RÖVID LEJÁRATÚ, HITELVISZONYT MEGTESTESÍTŐ ÉRTÉKPAPÍROK*

A rövid lejáratú, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok felhívásra fizetendőek vagy kibocsátásuk legfeljebb egyéves futamidőre történik. Általában feltétlen jogot biztosítanak tulajdonosuknak, hogy egy meghatározott napon egy előre rögzített összeget kapjon. Ezekkel az eszközökkel általában diszkontáron, szervezett piacokon kereskednek; a diszkont mértéke a kamatlábtól és a lejáratig fennmaradó futamidőtől függ.

6.2.3.2. *HOSSZÚ LEJÁRATÚ, HITELVISZONYT MEGTESTESÍTŐ ÉRTÉKPAPÍROK*

A hosszú lejáratú, hitelviszonyt megtestesítő értékpapírokat egy évnél hosszabb vagy nem feltüntetett eredeti futamidővel (a bemutatóra szólók kivételével, melyek a rövid lejáratú értékpapírok között szerepelnek) bocsátják ki. Ezek tulajdonosuknak általában: a) feltétlen jogot biztosítanak egy rögzített monetáris bevételre vagy szerződésben meghatározott változó monetáris bevételre (az adós nyereségétől független kamatfizetés); és b) feltétlen jogot biztosítanak egy rögzített összegű tőketörlesztésre meghatározott napon vagy napokon.

A tranzakciók pénzügyi mérlegben való kimutatására akkor kerül sor, amikor a hitelezők vagy adósok lekönyvelik követelésüket vagy tartozásukat. A tranzakciók nyilvántartása a kapott vagy fizetett tényleges áron történik, csökkentve a jutalékokkal és költségekkel. Így a kamatozó értékpapírok esetében befoglalják az utolsó kamatfizetés óta felhalmozott kamatot, míg a névérték alatt kibocsátott értékpapírok esetében a kibocsátás óta felhalmozott kamatot is. A felhalmozott kamat figyelembevétele szükséges a fizetési mérleg pénzügyi mérlegében és a nemzetközi befektetési pozícióban; e tételek ellentételezését a megfelelő jövedelem számlában kell kimutatni.

6.3. Származtatott pénzügyi eszközök (tartalékon kívül) és munkavállalói részvényopciók

A pénzügyi származtatott eszközre vonatkozó szerződés olyan pénzügyi eszköz, amely egy másik, konkrét pénzügyi eszközhöz vagy más mutatószámhoz vagy tőzsdei áruhoz kapcsolódik, és amelyen keresztül a konkrét pénzügyi kockázatokkal (amilyen a kamatlábkockázat, a devizakockázat, a részvény- és tőzsdeáru-árfolyam kockázatai, a hitelkockázatok stb.) önállóan lehet a pénzügyi piacokon kereskedni. Ez a kategória más kategóriáktól elkülönítésre került, mivel kockázatáthárításhoz és nem pénzeszközök vagy más erőforrások átadásához kapcsolódik. Más funkcionális kategóriáktól eltérően a pénzügyi származtatott ügyleteken elsődleges jövedelem nem halmozódik fel. A kamatderivatívákhoz kapcsolódó nettó tranzakciókat pénzügyi származtatott ügyletként kell nyilvántartani, nem pedig befektetési jövedelemként. A pénzügyi származtatott termékek tranzakciót és pozícióit külön tranzakcióként kezelik azon mögöttes tételek értékétől, amelyekhez kapcsolódnak. Az opciók esetében a teljes díjat (azaz az opció vételi/eladási árát és a felmerülő szolgáltatási költséget) kell kimutatni. A visszafizetendő letéti kifizetések körébe tartozik a partner nemteljesítési kockázattól való védelmére letétbe helyezett készpénz vagy más fedezet. Ezek letétnek minősülnek az egyéb befektetések (ha az adós kötelezettségeit a pénzeszközök tágabb fogalma tartalmazza) vagy más követelések/kötelezettségek számlákon. A nem visszafizetendő letéti kifizetések (melyet változó letétnek is neveznek) mérséklik a származtatott eszközön keresztül létrejött pénzügyi kötelezettséget; ezért azok származtatott pénzügyi ügyletekkel kapcsolatos tranzakciónak minősülnek.

A származtatott pénzügyi eszközök értékelését a piaci érték elve alapján kell elvégezni. A pénzügyi származatott ügyletek árának változását állománytartási nyereségként vagy veszteségként kell kimutatni (árváltozás miatti átértékelés). A pénzügyi származatott ügyletek tranzakcióinak kimutatására akkor kerül sor, amikor a hitelezők vagy adósok lekönyvelik követelésüket vagy tartozásukat. Bizonyos származtatott pénzügyi eszközök esetén az eszközök és források tranzakcióinak elkülönítésében felmerülő gyakorlati problémák miatt az euroövezet fizetési mérlegében minden, pénzügyi származtatott termékre vonatkozó tranzakció nettó módon kerül feltüntetésre. A nemzetközi befektetési pozíció statisztikában a pénzügyi derivatívákból fakadó követelés- és kötelezettségpozíciók bruttó alapon szerepelnek, a tartalékeszköz kategóriába tartozó pénzügyi származtatott eszközök kivételével, amelyek nyilvántartása nettó alapon történik. Gyakorlati okokból a beágyazott származtatott ügyletek nem különülnek el a mögöttes eszköztől, amelyhez kapcsolódnak.

A munkavállalói részvényopciók a vállalat által a munkavállalóinak – a javadalmazás részeként – felkínált, a vállalatban való részesedés vásárlására szóló vételi jogok. Ha a megadott munkavállalói részvényopcióval a pénzpiacokon korlátozás nélkül lehet kereskedni, az származtatott pénzügyi eszköznek minősül.

6.4. Egyéb befektetés

Az egyéb befektetés egy maradványkategória, amely tartalmazza az összes pozíciót és tranzakciót, amely nem tartozik a közvetlen befektetések, portfólióbefektetés, pénzügyi származtatott eszközök, munkavállalói részvényopciók vagy tartalékeszközök kategóriába. Amennyiben a pénzügyi eszközök és kötelezettségek következő kategóriái nem szerepelnek a közvetlen befektetések vagy tartalékeszközök között, az egyéb befektetések körébe tartoznak a következők: a) egyéb részesedések; b) készpénz és betétek; c) hitelek (beleértve az IMF-hitelkeret és hitelek felhasználását); d) kötvények, nyugdíjrendszerek és szabványosított garanciarendszerek; e) kereskedelmi hitelek és előlegek; f) egyéb követelések és tartozások; és g) kiosztott különleges lehívási jogok (SDR-ek) (az SDR-állományok a tartalékeszközök részét képezik).

A diszkontálva eladott hitelek, betétek és egyéb követelések és tartozások esetében a pénzügyi mérlegben kimutatott tranzakcióérték eltérhet a nemzetközi befektetési pozícióban kimutatott saját névértéktől. Ezek az eltérések más árváltozások miatti átértékelésként kerülnek kimutatásra.

6.4.1. EGYÉB RÉSZESEDÉSEK

Az egyéb részesedések körébe tartoznak a nem értékpapír formában megjelenő részesedések, amelyek emiatt nem szerepelnek a portfólióbefektetések körében. A valamely nemzetközi szervezet tőkéjében való részesedés nem értékpapír formájában valósul meg, így az egyéb részesedésnek minősül.

6.4.2. KÉSZPÉNZ ÉS BETÉTEK

A készpénz és betétek körébe tartoznak a betétek és a forgalomban lévő készpénz. A betétek szabványosított, nem forgalomképes szerződések, melyeket rendszerint betétgyűjtő intézmények kínálnak, lehetővé téve a hitelező számára változó összegű pénz elhelyezését, majd későbbi kivételét. A betétek rendszerint a tőkeösszeg adósnak történő visszafizetésére vonatkozó garanciát tartalmaznak.

A »hitelek« és »készpénz és betétek« között a kölcsönvevő jellege alapján tesznek különbséget. A különbségtétel azt vonja maga után, hogy a követelés oldalon a rezidens pénztartó szektor által a nem rezidensi bankoknak átadott pénzt »betét«-ként kell besorolni, illetve a rezidens pénztartó szektor által a nem rezidens banknak nem minősülő intézményeknek (azaz bankokon kívüli intézményi egységnek) átadott pénzt »hitel«-ként kell besorolni. A kötelezettség oldalon a rezidens nem bankok, azaz nem monetáris pénzügyi intézmények (MPI-k) által felvett pénzt mindig »hitel«-ként kell besorolni. Végezetül ez a megkülönböztetés azt jelenti, hogy a rezidens MPI-ket és nem rezidens bankokat érintő minden tranzakciót »betét«-ként kell besorolni.

6.4.3. HITELEK

A hitelek olyan pénzügyi eszközök, a) amelyek akkor jönnek létre, amikor a hitelezők közvetlenül pénzt adnak kölcsön az adósoknak; és b) amelyeket nem forgatható okmányok támasztanak alá. Ebbe a kategóriába beletartozik minden hitel, beleértve a jelzáloghiteleket, pénzügyi lízinget és repó típusú műveleteket. Minden repó típusú műveletet, azaz visszavásárlási megállapodásokat, sell/buy-back műveleteket és az értékpapír-kölcsönzést (fedezetként készpénzcserével) biztosított hitelként kell kezelni, nem értékpapírok egyszeri vételeként/eladásaként, és azt az „egyéb befektetés” alatt kell kimutatni abban a rezidens szektorban, amelyik a műveletet végzi. A bankok és az egyéb pénzügyi vállalatok számviteli gyakorlatával is összhangban álló ezen eljárás célja, hogy pontosabban tükrözze e pénzügyi eszközök gazdasági értelmét.

6.4.4. BIZTOSÍTÁS, NYUGDÍJRENDSZEREK ÉS SZABVÁNYOSÍTOTT GARANCIARENDSZEREK

Ez az alábbiakat foglalja magában: a) a nem életbiztosítási biztosítástechnikai tartalék; b) életbiztosítási és életjáradék-jogosultságok; c) nyugdíjjogosultságok, nyugdíjalapok nyugdíjalap-kezelőkkel szemben fennálló követelései, és nem nyugdíjalapokkal kapcsolatos jogosultságok; és d) a szabványosított garanciák lehívására képzett tartalékok.

6.4.5. KERESKEDELMI HITELEK ÉS ELŐLEGEK

A kereskedelmi hitelek és előlegek közé tartoznak azok a pénzügyi követelések, amelyek egyrészt az áruk és a szolgáltatások szállítói által az ügyfeleik részére biztosított közvetlen hitelnyújtásból, másrészt a még rendelkezésre nem bocsátott áruk és szolgáltatások ellenértékeként az ügyfelek által előzetesen, a befejezetlen vagy el sem kezdett termelésért fizetett előlegekből erednek. A kereskedelmi hitelek és előlegek akkor merülnek fel, amikor az áruk és szolgáltatások ellenértékének megfizetése nem az áruk tulajdonjogának átszállásával vagy a szolgáltatás nyújtásával egy időben történik.

6.4.6. EGYÉB KÖVETELÉSEK/KÖTELEZETTSÉGEK

Ez a kategória azokat a követeléseket és tartozásokat tartalmazza, melyek nem szerepelnek a kereskedelmi hitel és előlegek vagy más instrumentumok között. Magában foglalja a tranzakció részes feleként létrehozott összes pénzügyi eszközt és kötelezettséget, amennyiben a művelet és a hozzá tartozó pénzügyi teljesítés eltérő időpontban következik be. Ide tartoznak az adókból, értékpapírok vételéből és eladásából, értékpapír-kölcsönzési díjakból, aranykölcsönök díjából, bérekből és fizetésekből, osztalékokból és társadalombiztosítási hozzájárulásokból eredő, már felmerült, de ki nem fizetett kötelezettségek.

6.4.7. KIOSZTOTT KÜLÖNLEGES LEHÍVÁSI JOGOK (SDR-EK)

Az IMF tagjainak kiosztott SDR-eket a fogadó SDR-ek keretében felmerült kötelezettségeként az egyéb befektetések között kell kimutatni, a tartalékeszközök SDR-ek tétele alatti megfelelő bejegyzéssel.

6.5. Tartalékeszközök

A tartalékeszközök azok a külső eszközök, amelyek azonnal a monetáris hatóságok rendelkezésére állnak, és amelyek felett azok ellenőrzést gyakorolnak a fizetésimérleg-finanszírozási szükségletek kielégítése, árfolyamirányítás érdekében történő devizapiaci beavatkozás és más kapcsolódó célok érdekében (úgy mint a fizetőeszközbe és a gazdaságba vetett bizalom fenntartása vagy külföldi hitelfelvétel alapjaként). A tartalékeszközöknek devizaeszközöknek, nem rezidensek felé fennálló követeléseknek és ténylegesen létező eszközöknek kell lenniük. A potenciális eszközök nem tartoznak ide. A tartalékeszközök fogalmának alapja a monetáris hatóságok általi »ellenőrzés« és »azonnali felhasználhatóság« fogalma.

Az euroövezet tartalékeszközei az eurorendszer tartalékeszközeit tartalmazzák, azaz az EKB és az euroövezet nemzeti központi bankjainak (NKB-k) tartalékeszközeit.

A tartalékeszközöknek i. az eurorendszer hatáskörrel rendelkező monetáris hatósága, azaz az EKB vagy valamely euroövezeti NKB tényleges ellenőrzése alatt kell állniuk; és ii. az euroövezeten kívüli rezidensekkel szembeni olyan magas likviditású, piacképes és hitelképes követeléseknek kell lenniük, amelyek az eurótól eltérő konvertibilis pénznemben denomináltak, továbbá lehet még monetáris arany, IMF tartalékpozíció vagy SDR-ek.

Ez a meghatározás kifejezetten kizárja az euroövezeti rezidensekkel szembeni devizakövetéseknek és az euróban denominált követeléseknek akár nemzeti, akár euroövezeti szinten tartalékeszközként történő kezelését. Hasonlóképpen a központi kormányzat és/vagy pénzügyminisztérium devizapozícióira nem terjed ki az euroövezet tartalékeszközeinek meghatározása, az Európai Unió működéséről szóló szerződés intézményi szabályaival összhangban.

Az EKB tartalékeszközeit a Központi Bankok Európai Rendszere Alapokmánya 30. cikkének megfelelően közös alapba gyűjtik, és ily módon az EKB közvetlen és hatékony ellenőrzése alatt állónak minősülnek. Mindaddig, amíg nem történik további tulajdonátadás, az NKB-knál maradó tartalékeszközök azok közvetlen és tényleges ellenőrzése alatt állnak, és az egyes NKB-k saját tartalékeszközeinek minősülnek.

Az eurorendszer tartalékainak összeállítása bruttó módon történik, a tartalékkal kapcsolatos kötelezettségek levonása nélkül (azon tartalékeszközök kivételével, amelyek a »származtatott pénzügyi eszközök« alkategóriába tartoznak, amelyek nyilvántartása nettó alapon történik).

Az értékelés a piaci árakon alapul, a) tranzakciók esetében a tranzakció idején érvényes piaci árakon; b) egyenlegeknél a bázisidőszakvégi záró piaci középárfolyamon. A devizában felmerülő tranzakciók és egyenlegek euróra való átváltásához a tranzakció idején aktuális piaci árfolyamot, illetve a bázisidőszakvégi záró piaci középárfolyamot – értelemszerűen – kell használni.

Egyre elterjedtebb az a nézet, hogy a fizetési mérlegben és a nemzetközi befektetési pozíció statisztikában kimutatott tartalékeszközökben nem szereplő egyéb devizalikviditás fontos eleme lehet egy ország devizakötelezettségei teljesítési képességeinek, és ezt a szemléletet az IMF Különleges Adatszolgáltatási Rendszere (Special Data Dissemination Standard) is átvette. A devizalikviditás kiszámításához a bruttó tartalékokra vonatkozó adatokat ki kell egészíteni az egyéb devizaeszközökről és a tartalékkal kapcsolatos kötelezettségekről szóló adatokkal. Ennek megfelelően az eurorendszer (bruttó) tartalékeszközeire vonatkozó havi adatokat kiegészítik az egyéb devizaeszközökre és a bruttó tartalékeszközökből előre látható biztos, illetve feltételes rövid lejáratú nettó kifizetésekre vonatkozó adatokkal, a hátralévő futamidő szerinti bontásban. Ezen túlmenően szükség van a bruttó tartalékeszközök pénznem szerinti megkülönböztetésére, SDR pénznemek (összesen) és egyéb pénznemek (összesen) bontásban, negyedéves késéssel.

6.5.1. MONETÁRIS ARANY

A monetáris arany olyan arany, amelyre vonatkozóan a monetáris hatóságok (vagy az ilyen hatóságok tényleges felügyelete alá tartozó más szervezetek) rendelkeznek jogosultsággal, és amelyet a devizatartalékok részeként tartanak. Ide tartoznak az aranyrudak és a nem rezidenseknél tartott látra szóló aranyszámlák, melyek aranyszállítási igényt keletkeztetnek.

A monetáris arany állományoknak változatlannak kell maradniuk minden fordított aranytranzakció (arany swapügyletek, repók, hitelek és betétek) esetében.

6.5.1.1. Az **aranyrudak** megjelenhetnek legalább 995/1 000 tisztaságú érmék, öntecsek vagy rudak formájában, beleértve a névre szóló számlákon tartott ilyen aranyat.

6.5.1.2. A **látra szóló aranyszámlák** a számlavezetővel szemben arany szállítására fennálló követeléseket képviselik. E számlák tekintetében a számlavezető rendelkezik jogcímmel a fizikailag kiosztott tartaléklapra és a számlatulajdonosnak aranyban denominált követelést bocsát ki. A nem monetáris aranynak minősülő, látra szóló aranyszámlák az egyéb befektetések között a készpénz és betétek számlán kerülnek kimutatásra.

6.5.2. SDR-EK

Az SDR-ek olyan nemzetközi tartalékeszközök, amelyeket a Nemzetközi Valutaalap (IMF) hozott létre és osztott ki tagjainak a meglévő hivatalos tartalékok kiegészítésére. Az SDR-ek csak IMF-tagok monetáris hatóságainak és korlátozott számú olyan nemzetközi pénzügyi intézmény tulajdonában állhatnak, melyek erre feljogosítottak.

6.5.3. TARTALÉKPOZÍCIÓ AZ IMF-NÉL

Ez a következők összege: a) a tartalékkvóta, mely az a devizaösszeg (SDR-t is beleértve), melyet a tagország az IMF-től rövid határidővel lehívhat; és b) az IMF Általános Tartalékszámla keretében kötött hitelmegállapodás alapján fennálló kötelezettsége, mely azonnal a tagország rendelkezésére áll.

6.5.4. EGYÉB TARTALÉKESZKÖZÖK

Ide tartozik a készpénz és betétek, értékpapírok, pénzügyi származtatott eszközök és egyéb követelések. A betétek a látra szóló betétek. Az értékpapírok körébe tartoznak a nem rezidensek által kibocsátott likvid és forgalomképes részesedések és hitelviszonyt megtestesítő értékpapírok, beleértve a befektetési jegyeket vagy egységeket. A pénzügyi származtatott eszközöket a tartalékszámlán csak akkor mutatják ki, ha a tartalékeszközök kezeléséhez tartozó származtatott eszközök elengedhetetlenek az ilyen eszközök értékeléséhez. Az egyéb követelések közé tartoznak a nem rezidens nem bankoknak nyújtott hitelek, IMF letéti számlán tartott hosszú lejáratú hitelek, és a máshová nem sorolt más olyan pénzügyi eszközök, amelyek megfelelnek a tartalékeszköz fogalommeghatározásának.”.